voorstel

Zwolle

PFO Brink

Datum 11 december 2017

openbaar	Ja
onderwerp	Inclusief Beleid (toezegging en reactie brief p-raad)
portefeuillehouder	Jan Brink
informant	Stevens, Marc (2212)
medeopstellers	Kolk, Henk van der (3254)
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling

behandeld in

Voorstel behandeld door	Datum
PFO Brink	**11 december 2017**
PFO Meijerink	11 december 2017
PFO Brink	**4 december 2017**

bijlagen Voorstel: 2017_11_30_toezegging vraag taaleis en statushouders
Bijlage: Beantwoording reactie prz op college def 6 dec

Voorgesteld besluit

In te stemmen met het memo aan de raad en de reactie aan de participatieraad inzake het rekenkamerrapport

bericht

Zwolle

Memo

Maatschappelijke Ontwikkeling

Telefoon (038) 498 3254

Aan Gemeenteraad

Kopie aan college

Van Jan Brink en Eefke Meijrink

Datum 5 december 2017

Onderwerp Wet taaleis en statushouders

1 Aanleiding

Tijdens het debat over de reactie van het college op het rapport van de rekenkamer “inclusief beleid”, is door de VVD gevraagd naar de uitvoeringspraktijk van de wet taaleis en statushouders.
De vraag is gesteld in de context van het debat dat taal een basisvaardigheid is voor integratie en participatie. De VVD wil specifiek weten wat nu de uitvoeringspraktijk de stand van zaken is met de wet taaleis.
Hieronder eerst een algemeen deel over de wet taaleis. Daarna de samenloop met de wet inburgering.

2 De wet taaleis

In 2016 de Wet taaleis (hierna genoemd “taaleis”) ingevoerd als extra onderdeel van de Participatiewet. Het doel van de wet is de participatiekansen op de arbeidsmarkt te vergroten voor inwoners met een uitkering o.g.v. de particiaptiewet. De taaleis bevat een inspanningsverplichting om de Nederlandse taal te beheersen, voor zover dit noodzakelijk is voor het verkrijgen, aanvaarden en het behouden van arbeid. Indien een burger aan deze inspanningsverplichting niet voldoet verlaagt het college de uitkering. De taaleis is van toepassing diegenen waarvoor de arbeidsverplichting geldt. Voor personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en personen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, geldt geen arbeidsverplichting en gaat de taaleis dan ook niet gelden.

Een belanghebbende moet door de invoering van de taaleis aantonen dat hij de Nederlandse taal voldoende beheerst op referentieniveau 1F (taalniveau basisschool). Dit kan uitsluitend aangetoond worden door:

a) te bewijzen dat hij gedurende 8 jaar Nederlandstalig onderwijs heeft gevolgd;
b) een diploma inburgering als bedoeld in artikel 7 lid 2 onderdeel a Wet inburgering over te leggen; of
c) een ander document over te leggen waaruit blijkt dat hij de vaardigheden in de Nederlandse taal beheerst.

Indien het taalniveau niet kan worden aangetoond en er is een vermoeden van onvoldoende taalniveau, dan wordt een taaltoets ingezet. Indien met de taaltoets het vermoeden wordt bevestigd dan wordt de taaleis als inspanningsverplichting opgelegd. Bij het niet naar vermogen nakomen van deze verplichting geldt het beleid handhaving zoals dat is vastgelegd in de afstemmingsverordening.

Gemeenten hebben een beperkte beleidsvrijheid in de uitvoering van de taaleis. Dat geldt met name voor het vaststellen van het taalniveau. Zwolle heeft er bij de invoer voor gekozen nauw aan te sluiten bij het participatiebeleid en het beleid laaggeletterdheid. Alle burgers kunnen voor taalondersteuning in de Zwolle terecht bij het Taalpunt in de Stadkamer voor taalondersteuning op maat. De Taalmeter wordt ingezet in het aanvraagproces voor een uitkering participatiewet. De Taalmeter geeft een indicatie of er taalondersteuning noodzakelijk is voor (arbeids)participatie. Hierover worden individuele afspraken gemaakt, vastgelegd in een persoonlijk actieplan of ondersteuningsplan. De uitkomst van de Taalmeter kan daarbij als indicator worden gebruikt om wel of niet een taaltoets in te zetten. Bij een vermoeden van onvoldoende taalniveau wordt de taaltoets ingezet.

Er is ook beleidsvrijheid in de samenloop met inburgering. Gemeente hebben de taak om de voortgang met inburgering te monitoren om vast te stellen wanneer de deelnemer in aanmerking komt voor een traject naar werk. De verplichtingen in de wet taaleis en het inzetten van de taaltoets gelden in het bijzonder in verband met de aansluiting op de arbeidsmarkt. Een deel van de statushouders met een uitkering is i.v.m. inburgering en multi-problematiek voor deze monitoring in beeld bij het Sociaal Wijkteam.

Bij statushouders met een uitkering participatiewet is er sprake 2 regiems aan verplichtingen: vanuit de inburgeringswet en de participatiewet. De vraag doet zich juridisch voor of bij statushouders, die onvoldoende inspanningen verricht om het taalniveau te verbeteren, vanuit beide regiems een maatregelen in het kader van handhaving kunnen worden opgelegd.

Hieronder hoe de wet taaleis wordt toegepast bij statushouders.

2.1 Statushouders die zijn ingeburgerd

Deze groep voldoet aan de Wet taaleis door een diploma inburgering over te leggen. De praktische vraag doet zich – niet alleen bij deze groep - hierbij wel voor of het taalniveau F1 voldoende is voor arbeidsinschakeling en bovendien op peil blijft. Screening en taalmeter zullen moeten uitwijzen of en in welke mate extra taalondersteuning of andere gemeentelijke voorzieningen noodzakelijk zijn.

2.2 Statushouders die verplicht inburgeren

De tweede groep kan het diploma inburgering (nog) niet overleggen. Voorts staat vast dat zij geen 8 jaar Nederlandstalig onderwijs hebben gevolgd. Daarnaast kunnen deze inburgeringsplichtigen (waarschijnlijk) ook geen ander document waaruit de taalvaardigheid blijkt, overleggen. Dit betekent dat als het college de wet formeel juridisch uitvoert dat bij deze groep een taaltoets moet worden afgenomen. Commentaar uit ons juridisch handboek Schulinck:

> “Het is natuurlijk volstrekt overbodig om bij een inburgeringsplichtige met een taaltoets vast te stellen dat hij niet voldoet aan de taaleis. Iedereen kan van te

voren namelijk al voorspellen wat de uitkomst van de taaltoets zal zijn. Hier lijkt de wetgever dus niet goed over nagedacht te hebben. Toch moet volgens de letterlijke tekst van de wet een taaltoets worden afgenomen. De wet bevat hiervoor geen uitzondering. Dit leidt mijns inziens tot overbodige uitvoeringskosten."

In de uitvoeringspraktijk volgen we de volgende gedragslijn:

- De verplichte inburgeraar heeft per definitie onvoldoende taalniveau. De inzet van een taaltoets is om die reden niet doelmatig.
- In het kader van inburgering wordt door de inburgeraar een inspanning verricht om dit taalniveau te verbeteren. Controle hierop vindt plaats door DUO (en sinds 2013 niet meer door de gemeente).
- Gemeente heeft een eigen verantwoordelijkheid om parallel aan de inburgering afspraken te maken over een traject (arbeids)participatie op basis van een persoonlijk actieplan. Extra taalondersteuning kan onderdeel zijn van dit plan.

2.3 Statushouders vrijgesteld van inburgering

Er zijn 3 gronden om ontheffing te krijgen van inburgeringstraject. Dit wordt uitgevoerd door DUO en is geen verantwoordelijkheid van gemeenten::

1. Bij aantoonbaar geleverde inspanning.
2. Bij goed genoeg ingeburgerd zijn (al langer in Nederland en/of aan het werk)
3. Medische situatie. In dat geval vindt een medische keuring plaats door een arts van Argonaut.

In de uitvoeringspraktijk wordt de reden voor ontheffing die vastgesteld is door DUO overgenomen in het kader van de beoordeling wet taaleis. Wel wordt bij ontheffing onderzocht of op een ander wijze het taalniveau kan worden verhoogd. De vrijgestelde van inburgering wordt hiervoor verwezen naar het Taalpunt voor een passend traject taalondersteuning.